

Sefanja

Herrens dag: Dom og frelse

Historisk situasjon

1:1 - *HERRENS* ord som kom til Sefanja, sønn av Kusji, sønn av Gedalja, sønn av Amarja, sønn av Hiskia, i de dager da Josjia, sønn av Amon, var konge i Juda.

- Under **Josjia** (640-609 f.Kr.) Etter **Manasse** og **Amon**, to onde konger i over 50 år:
- Manasse bygde opp igjen offerhaugene som hans far Hiskia hadde ødelagt. Reiste altere for Baal, lagde en Asjera-stolpe, tilba hele himmelens hær — alt også i Herrens eget tempel! Ofret sin sønn (trolig til Molok), drev med spådomskunster og rådførte seg med åndemanere og spåmenn. (2. Kong 21:3-6)
- Ledet folket til å gjøre enda mer ondt enn folkeslagene Herren hadde drevet ut (2. Kong 21:9, 16)
- En av de verste periodene i Israels historie. Manasses synd gjør at eksilet er uunngåelig (2. Kong 24:3-4, Jer 15:4).
- Folket ofrer og tilber avguder (1:4-6). Lederskapet er korrupte og maktsyke (3:3), profetene forteller løgn, prestene bryter Guds lov (3:4). En nasjon i åndelig krise.

Josjias første reform (628 e.Kr.)

2 Krøn 34:3-5

- *I sitt åttende regjeringsår, da han ennå var ung, begynte han å søke sin stamfar Davids Gud. (632 f.Kr.)*
- *Og i det tolvte året begynte han å rense Juda og Jerusalem for offerhauger og Asjera-stolper og for utskårne og støpte gudebilder. I hans nærvær rev de ned altrene for Baal-gudene, og røkelsesaltrene som sto oppå dem, hogg han i stykker. Asjera-stolpene og de utskårne og støpte bildene knuste han til støv, som han strødde på gravene til folk som hadde ofret til dem. Prestenes knokler brente han på deres egne altere. Slik rensset han Juda og Jerusalem.*

Josjias andre reform (622 e.Kr.)

2 Kong 22-23

- Restaurering av tempelet fører til oppdagelsen av “en bokrull med loven” (trolig 5. Mosebok). Paktforbannelsene sjokkerer ham.
- *Siden befalte kongen ... at de skulle fjerne fra HERRENS tempel alle de gjenstandene som var laget for Baal og Asjera og hele himmelens hær... Josjia avsatte de avgudsprestene som Judakongene hadde satt til å tenne offerild på haugene i Judas byer og omkring Jerusalem, og de som tente offerild til Baal, til solen og månen, til stjernebildene og hele himmelens hær. Asjerastolpen tok han fra HERRENS tempel og førte den ut av Jerusalem, til Kedron-dalen... offerhaugene fra Geba til Beer-sjeba, hvor prestene tente offerild, erklærte han for urene. Han rev også ned helligstedene ved byporten... Josjia utryddet åndemanerne og spåmennene, terafene og avgudene og alle avskyelige gudebilder som var å se i Juda og Jerusalem.*
(23:4-8, 24)

Sefanja

“Den siste rest av Baal” (1:4) kan bety at Sefanjas budskap ble gitt i forbindelse med en av Josjias reformer (628 og 622 f.Kr.)

Jeremia begynte også sin virksomhet i 627 f.Kr. med å advare om at Babylon vil angripe hvis de ikke omvender seg.

1:2 - 2:3	Herrens dag kommer over Jerusalem
2:4 — 3:8	Domsord mot andre nasjoner og Jerusalem
3:9-20	Herrens dag er frelse

Herrens dag kommer over Jerusalem (1:2—2:3)

² **Jeg river** bort, alt **river jeg** bort fra jorden, sier HERREN. ³ **Jeg river** bort **mennesker** og **dyr, fuglene** under himmelen, **fiskene** i havet, **jeg** lar de urettferdige snuble. **Jeg utrydder** menneskene fra jorden, sier HERREN.

⁴ **Jeg** løfter hånden mot **Juda**, mot alle som bor i **Jerusalem**. **Jeg utrydder** fra dette stedet den siste rest av **Baal**, og **avgudsprestenes** navn sammen med prestene. ⁵ **Jeg utrydder** dem som tilber **himmelhæren** på takene, dem som tilber og sverger ved HERREN og samtidig sverger ved **Milkom**, ⁶ og dem som **vender HERREN ryggen**, som ikke søker HERREN og ikke spør ham til råds.

Mange "jeg": Fokus på hva Gud skal gjøre, både med verden og med Juda og Jerusalem.

Gud skal utrydde alt fra jorden, spesielt menneskene som nevnes to ganger.

Motsatt rekkefølge av skapelsen i 1. Mos 1:20-28 (reversering)

En beskrivelse av Guds universelle dom

Fokus over på Juda og Jerusalem

Grunn: Avgudsdyrkelsen Manasse hadde innført og som Josjia rev ned.

("Milkom" kan være Molek, guden man ofret barn til, som Manasse også hadde gjort.)

Herrens dag kommer over Jerusalem (1:2—2:3)

⁷ Vær stille for Herren GUD, for HERRENS dag er **nær**!

HERREN har gjort i stand et **slaktoffer**,
han har helliget dem han har innbudt.

⁸ På dagen for HERRENS **slaktoffer**

skal jeg **straffe** fyrster og kongssønner

og alle som kler seg i **fremmed** drakt. ⁹ Jeg skal **straffe**

alle som **springer over dørterskelen** den dagen,

de som fyller sin Herres hus med **vold og svik**.

¹⁰ Den dagen, sier HERREN,

skal det høres skrik fra Fiskeporten,

jammer fra Nybyen og et høyt klagerop fra høydene.

¹¹ Hyl, dere som bor i Nedrebyen,

for hele kremmerfolket er tilintetgjort,

utryddet er alle som veide opp sølv.

¹² På den tiden skal jeg gjennomsøke Jerusalem med lys

og **straffe** mennene der, de som sitter sløve i sin vinrus

og sier i sitt hjerte: «HERREN gjør verken godt eller ondt.»

¹³ Det de eier, skal plyndres, husene bli ødelagt.

Bygger de hus, får de ikke bo i dem,

planter de vinmarker, får de ikke drikke av vinen.

Nesten ordrett

fra 5. Mos 28:30

Nær: Babylonerne i 605, 597 og 586 f.Kr.

Slaktoffer = dom

Grunn: Vold og svik (og avgudsdyrkelse)

Rikdom vil ikke redde dem

Ingen slipper unna

Når de tror at Gud aldri griper inn, viser de

at de er langt unna Gud og Moselovens

paktsvelsignelser og -forbannelser

Herrens dag kommer over Jerusalem (1:2—2:3)

1:14-18

¹⁴Nær er HERRENS **store** dag; den er **nær** og kommer **med hast!**

Hør, **bitter** er HERRENS dag, da roper krigeren høyt.

¹⁵En **vredens dag** er den dagen,

en **dag** med **nød** og **trengsel**, (krig)

en **dag** med **tilintetgjørelse** og **herjing**, (krig)

en **dag** med **mulm** og **mørke**, (1 Mos 1:2)

en **dag** med **skyer** og **skodde**, (Guds nærvær i 5. Mos 4:11)

¹⁶ en **dag** med **hornlåt** og **hærskrik** (krig)

mot festningsbyer, mot høye borgtårn.

¹⁷ Da vil jeg sende trengsel så folk går som i blinde,

for de har syndet mot HERREN.

Blodet deres skal tømmes ut som slam

og innvollene deres som møkk.

¹⁸**Sølv og gull** kan ikke berge dem på HERRENS vredesdag.

Ilden fra hans lidenskap skal **fortære hele jorden**.

For han **utrydder**, ja, han gjør brått ende på

alle som bor på jorden.

Herrens dag er skremmende. Den kommer snart som en overraskende krig.

6 dager = "av-skapelsen" fortsetter

De ser ut til å stole på rikdommen sin

Guds vrede symboliseres med ild, fordi Gud er en fortærende ild (5. Mos 4:24). Bildet brukes i 2. Peter 3, trenger ikke være bokstavelig.

Oppfyllelse: Babylons første angrep i 605 f.Kr.

Vender tilbake til v. 2-3:

"alt river jeg bort fra jorden"

"jeg utrydder menneskene fra jorden"

Tilbake til universell dom

Herrens dag kommer over Jerusalem (1:2—2:3)

¹ Samle dere! Kom sammen, du skamløse folk,

² **før det som er fastsatt**, trer i kraft

og dagen fyker bort som agner,

før HERRENS brennende vrede kommer over dere,

før HERRENS vredesdag kommer over dere!

³ **Søk HERREN**, alle ydmyke i landet,

dere som følger hans bud!

Søk rettferd, vær ydmyke,

så finner dere kanskje ly

på HERRENS vredesdag.

Før: Trippel parallelisme, trippel effekt

Dagen kommer snart og helt sikkert.

Noe overraskende finnes det en redning!

Det eneste som gir ly mot Herrens brennende vrede som kommer over dem:

- Søk Herren — ikke andre guder*
- Søk rettferdighet — ikke egen vinning, vold eller svik*
- Søk ydmykhet — bøye seg for Herren*

Struktur

1:2 - 2:3	Herrens dag kommer over Jerusalem
2:4 – 3:8	Domsord mot andre nasjoner og Jerusalem
3:9-20	Herrens dag er frelse

Domsord mot andre nasjoner og Jerusalem (2:4-3:8)

Filisterne

- ⁴ **Gaza** skal ligge forlatt og **Asjkalon** bli til en ødemark. **Asjdod** skal drives bort ved høylys dag og **Ekron** rykkes opp.
- ⁵ Ve dere **kretere** som bor ved kysten! Dette er HERRENS ord mot dere: «Kanaan, du **filisternes** land, jeg legger deg øde så ingen kan bo der.
- ⁶ Kysten skal bli til beitemark med brønner for gjeterne og innhegninger for småfeet.»
- ⁷ De som er igjen av Judas hus, skal ha kysten som beiteland. Om kvelden skal de legge seg til hvile i husene i **Asjkalon**. For HERREN deres Gud skal se til dem, han skal vende deres skjebne.

Oppgis ikke grunn for dommen, men når dette skjer bør Juda søke Herren (v. 3)

Samtidig frelse for noen av Juda. Første tegn på håp.

Overta hus = paktsvellsignelse. Trolig ikke ment bokstavelig pga v. 4.

Oppfyllelse:

- Tatt av Babylon i 604 f.Kr. Forsvinner deretter fra historiske kilder.*
- De overtok ikke disse byene etter eksilet. Peger mot en åndelig oppfyllelse for Guds folk ved Jesu gjenkomst.*

Domsord mot andre nasjoner og Jerusalem (2:4-3:8)

Moab og Ammon

- ⁸ Jeg hørte **spott** fra **Moab** og hån fra **ammonittene** da de **spottet** folket mitt og viste **hovmod** mot landet.
- ⁹ Derfor sier HERREN over hærskeerne, Israels Gud: Så sant jeg lever, skal det gå **Moab** som **Sodoma** og **ammonittene** som **Gomorra**; de skal bli et tistelkratt, en saltgruve, en ødemark for alltid. De som er igjen av mitt folk skal plyndre dem, en rest av folket skal ta dem i eie.
- ¹⁰ Dette får de igjen for sitt **overmot**, fordi de **spottet** og **så ned på** folket til HERREN over hærskeerne.
- ¹¹ HERREN vekker frykt hos dem når han **utrydder** alle jordens guder. Alle folkeslag fra fjerne kyster skal komme og tilbe ham, hvert fra sitt sted.
- ¹² Også dere, **kusjitter**, skal gjennombores av mitt sverd.

Grunn: Spott, hån og hovmod mot Israel og dermed også av Gud (v. 10). Det motsatte av det som gir redning.

Etterkommere av Lot, som ble reddet ut av Sodoma.

Igjen et glimt av håp for Juda

Plutselig to de aspektene av Herrens dag.

Gud vil nå alle folkeslag (1. Mos 12:3)

Kusjittene = Egypt/Sudan (ytterpunkt i deres verden)

Oppfyllelse: Tatt av Babylon i 582 f.Kr. Men her ser horisontene ut til å blandes.

Domsord mot andre nasjoner og Jerusalem (2:4-3:8)

Assyria

- ¹³ Han løfter hånden mot nord
og ødelegger **Assur**.
Han gjør **Ninive** til ødemark,
tørr som en ørken.
- ¹⁴ Midt i henne skal buskaper hvile
og alle slags ville dyr.
Pelikan og hegre skal sove
på søylehodene
og uglen tute fra vinduene,
på terskelen skal raven sitte.
Sederpanelet rives av.
- ¹⁵ Dette er den jublende byen,
hun som lå så trygt og sa i sitt hjerte:
«Jeg – og ingen annen!»
Hvor øde hun er blitt,
en hvileplass for ville dyr!
Alle som drar forbi,
plystrer hånlig til henne
og slår ut med hendene.

Domsord mot andre nasjoner og Jerusalem (2:4-3:8)

Assyria

¹³ Han løfter hånden mot nord
og ødelegger **Assur**.

Han gjør **Ninive** til ødemark,
tørr som en ørken.

¹⁴ Midt i henne skal buskaper hvile
og alle slags ville dyr.

Pelikan og hegre skal sove
på søylehodene
og uglen tute fra vinduene,
på terskelen skal raven sitte.
Sederpanelet rives av.

¹⁵ Dette er den jublende byen,
hun som lå så trygt og sa i sitt hjerte:

«Jeg – og ingen annen!»

Hvor øde hun er blitt,
en hvileplass for ville dyr!
Alle som drar forbi,
plystrer hånlig til henne
og slår ut med hendene.

*Gode nyheter: Den brutale verdensmakten
skal gå under.*

*Grunn: Stolthet, igjen det motsatte av det
som gir redning på Herrens dag.*

Oppfyllelse: Gikk under for Babylon i 605 f.Kr.

I DAG:

Ninive er fortsatt bare ruiner og ligger i dagens Irak, på andre siden av Tigris overfor byen Mosul.

Domsord mot andre nasjoner og Jerusalem (2:4-3:8)

Jerusalem

- ¹ Ve den **trassige**, tilsølte byen,
hun som **undertrykker!**
- ² Hun **adlyder ingen,**
tar ikke imot formaning,
stoler ikke på HERREN,
holder seg ikke nær til sin Gud.
- ³ Hos henne er **fyrstene som brølende løver,**
dommerne som ulver om natten,
de sparer ingenting til det blir morgen.
- ⁴ **Profetene er skrytende, troløse** menn,
prestene krenker det hellige,
de gjør vold mot loven.
- ⁵ HERREN rår med rettferd der,
han gjør ingen urett.
Hver morgen feller han sin dom,
den mangler ikke når dagen gryr.
Men den som gjør urett, kjenner ikke skam.
- ⁶ Jeg har **utryddet** folkeslag,
borgtårnene deres ligger i grus.

Jeg har lagt gatene øde,
ingen ferdes på dem.
Byene deres er herjet og folketomme,
ingen bor der lenger.

⁷ Jeg sa: «Om du ville frykte meg
og ta imot formaning!»
Da ble ikke bostedene **utryddet**,
all min straff skulle ikke ramme byen.
Men de handlet bare ondt, sent og tidlig,
med alt de gjorde.

⁸ Derfor, vent på meg, sier HERREN,
til den dagen jeg står fram som vitne.
For det er min rett å samle **folkeslag**
og føre **kongeriker** sammen
for å øse ut min harme over dem,
all min brennende vrede.
For i ilden fra min lidenskap
skal **hele jorden** fortæres.

Hier står det skikkelig dårlig til.

*De andre nasjonenes
undergang burde fått dem
til å våkne opp. Det var
alltid mulig å vende om.*

*Igjen universell dom
som i kap 1.*

Struktur

1:2 - 2:3	Herrens dag kommer over Jerusalem
2:4 – 3:8	Domsord mot andre nasjoner og Jerusalem
3:9-20	Herrens dag er frelse

- ⁹ Da skal jeg igjen gi **folkene** et rent tungemål så de **alle** kan påkalle HERRENS navn og tjene ham skulder ved skulder.
- ¹⁰ Fra landet bortenfor elvene i **Kusj** skal min datter, **mitt spredte folk** som tilber meg, komme med offergaver til meg.
- ¹¹ Den dagen skal du ikke skamme deg over alle ugjerningene du gjorde mot meg. For da tar jeg **skrythalsene** bort fra deg. Du skal ikke mer være **stolt** på mitt hellige fjell.
- ¹² Jeg lar det bli igjen hos deg et **ydmykt** og fattig folk. De skal ta sin tilflukt til HERRENS navn.
- ¹³ De som er igjen av Israel, gjør **ingen urett** og **taler ikke løgn**, **ingen svikefull tale finnes i deres munn**. Når de går på beite, kan de hvile trygt, ingen skremmer dem.

Herrens dag er frelse (3:9-20)

Herrens dag betyr også frelse! Alle folkeslag kan da påkalle Herrens navn.

Både dommen (2:12) og frelsen vil nå helt til Kusj.

Guds folk er spredt over hele jorden.

De ydmyke skal utgjøre Guds folk etter dommen (2:3)

*Grunner til at dommen kommer (1:9, 2:3, 3:1-5, 7).
Får "et rent tungemål" i stedet.*

Profetene ser ikke alt, men ser "Messias" som én hendelse.

"Herrens dag" (dagen da Gud griper inn) er egentlig flere dager (historiske, 1. komme, 2. komme)

Oppfyllelse: Jesu 1. komme og verdensmisjonen i v. 9-10, Jesu 2. komme i v. 11-15 (men litt uklare skiller)

¹⁴ **Bryt ut i jubel**, datter **Sion! Rop av fryd, Israel!**
Gled deg, datter **Jerusalem, juble** av hele ditt hjerte!

¹⁵ HERREN har **fridd deg fra dommen,**
drevet dine fiender bort.

HERREN, Israels konge, **er hos deg,**
du skal **ikke lenger frykte** noe ondt.

¹⁶ **Den dagen** skal det sies til Jerusalem:

Sion, **vær ikke redd!** La ikke hendene synke!

¹⁷ HERREN din Gud **er hos deg**, en helt som **frelser.**

Han **fryder** og **gleder seg** over deg
og **viser deg på ny sin kjærlighet.**

Han **jubler over deg med fryd** ¹⁸ som på en høytidsdag.

Jeg frir deg fra den dagen du måtte tåle spott.

¹⁹ Se, **på den tiden** griper **jeg** inn mot alle som plager deg,
jeg berger de haltende, og de bortdrevne samler **jeg.**

Jeg gir dem et godt navn og rykte

i alle land hvor de var blitt til skamme.

²⁰ **På den tiden leder jeg** dere, da samler **jeg** dere.

For **jeg** vil gi dere et godt navn og rykte

blant alle folk på jorden når **jeg** for øynene på dere

vender deres skjebne, sier HERREN.

Herrens dag er frelse (3:9-20)

*Guds åndelige folk, det nye Jerusalem
oppfordres til virkelig å juble fordi de har
blitt fridd fra dommen, fordi Herren er hos
dem og fordi alt det onde er borte, slik Gud
selv virkelig jubler over sitt folk.*

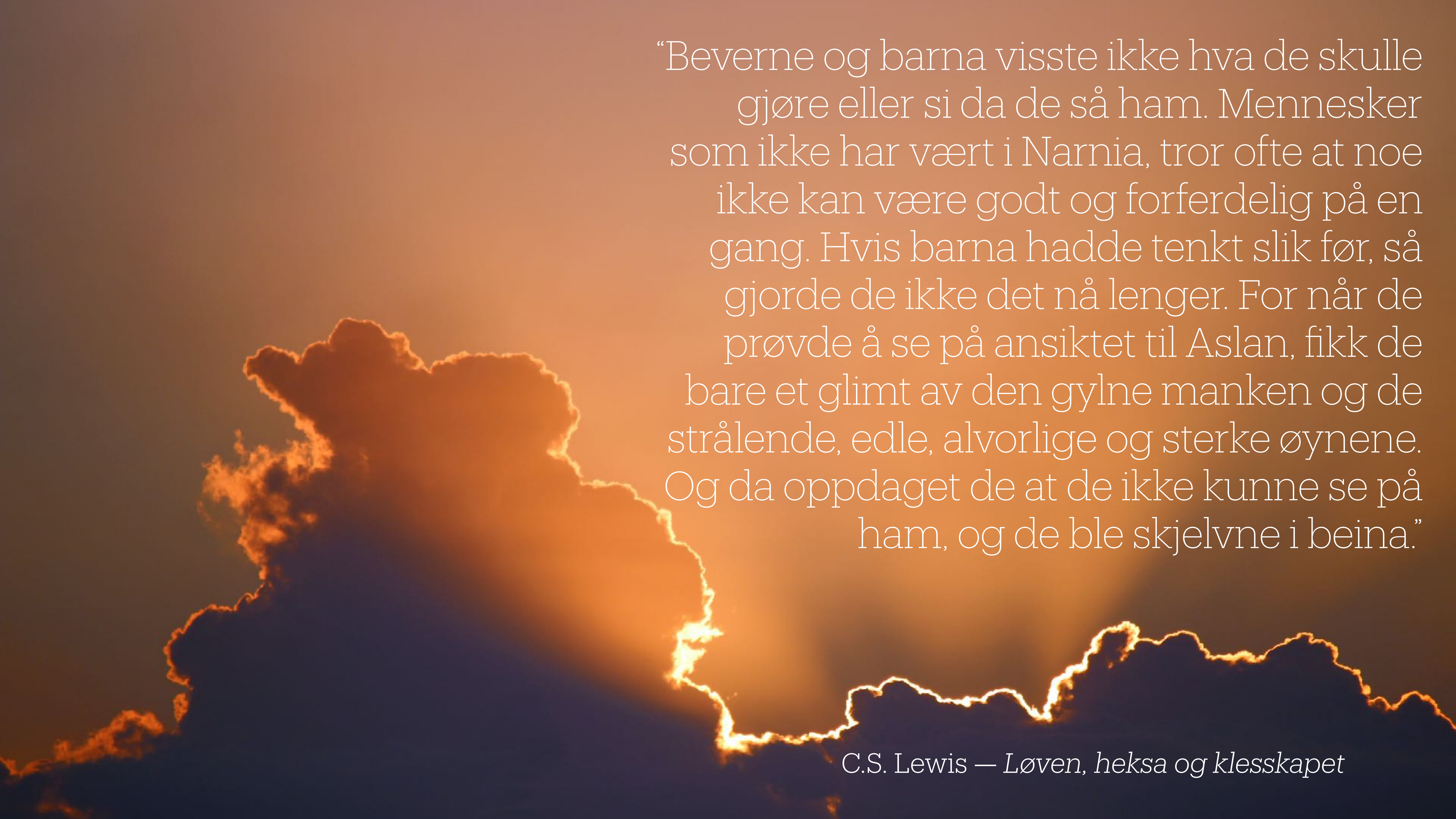
*Boka åpnet med "Herrens ord" og 8 "jeg"-
utsagn om dom, den avsluttes med 9 "jeg"-
utsagn om frelse og "sier Herren".*

*Dette er Guds ord som konfronterer oss med
de to aspektene av "Herrens dag".*

Hva sier Sefanja til oss?

Boka gir oss et fullstendig bilde av Gud, og det gjør noe med både vårt Gudsbilde og vårt selvbilde.

“Beverne og barna visste ikke hva de skulle gjøre eller si da de så ham. Mennesker som ikke har vært i Narnia, tror ofte at noe ikke kan være godt og forferdelig på en gang. Hvis barna hadde tenkt slik før, så gjorde de ikke det nå lenger. For når de prøvde å se på ansiktet til Aslan, fikk de bare et glimt av den gygne manken og de strålende, edle, alvorlige og sterke øynene. Og da oppdaget de at de ikke kunne se på ham, og de ble skjelvne i beina.”

C.S. Lewis — *Løven, heksa og klesskapet*

“Jeg lurer på om folk som ber Gud om å blande seg inn åpent og direkte i vår verden egentlig innser hvordan det vil bli når han gjør det. Når det skjer, er det slutten på denne verden. Når forfatteren går ut på scenen er stykket over. Gud kommer riktignok til å invadere, men hva er det godt for å si at du er på hans side da, når du ser hele det naturlige universet smelte bort som en drøm, og noe annet — noe som hodet ditt aldri kunne finne på — kommer kræsjuende inn; noe så vakkert for noen av oss og så forferdelig for andre at ingen av oss vil ha noe valg igjen? For denne gangen vil det være Gud uten forkledning; Noe så overveldende at det vil slå enten uimotståelig kjærlighet eller uimotståelig skrekk i enhver skapning. Det vil være for sent da å velge side. Det nytter ikke å si at du velger å legge deg ned når det har blitt umulig å stå oppreist. Dette vil ikke være tidspunktet for å velge: Det vil være tidspunktet da vi oppdager hvilken side vi virkelig har valgt, enten vi innså det før eller ikke. Nå, i dag, dette øyeblikket, er sjansen til å velge riktig side. Gud holder tilbake for å gi oss den sjansen. Det vil ikke vare for alltid. Vi må ta det eller la være.”

Spørsmål

1. Jubler vi over frelsen?

- *“Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde, til en arv som aldri forgår, aldri skitnes til og aldri visner. Den er gjemt i himmelen for dere, dere som i Guds kraft blir bevart ved tro så dere når fram til frelsen. Den ligger alt ferdig til å bli åpenbart ved tidens ende. Derfor kan dere juble av glede, selv om dere nå en kort tid, om så må være, har det tungt i mange slags prøvelser.” (1. Pet 1:3-6)*
- *“Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Den som hører mitt ord og tror på ham som har sendt meg, har evig liv og kommer ikke for dommen, men er gått over fra døden til livet.” (Joh 5:24)*
- Vi er fridd fra dommen, Gud er hos oss og med oss og vi trenger ikke frykte noe ondt.

2. Har du innsett at Gud fryder seg, gleder seg og jubler over deg?